

# OBSAH

Poděkování — 21

Úvod — 23

Dějiny zápasu o historické město v zrcadle literatury — 26

I. Na prahu proměny (1830–1870) — 35

Prolog: Praha přelomu 18. a 19. století — 37

Obraz barokního města — 37

Proměna města v čase osvícenství — 48

**Romantické město** — 52

Karel Chotek a jeho městské projekty — 52

První pražské nádraží a proměny města ve 40. letech — 61

**Urbanistické a architektonické zásahy šedesátých let** — 70

Nové mosty a první velkoměstské novostavby — 70

Zboření novoměstských hradeb a otázka pražské „Ringstrasse“ — 75

II. Radikální asanace centra Prahy (1870–1900) — 85

**Výstavba nábřeží a regulace let sedmdesátých a osmdesátých** — 86

Dvořákovo nábřeží a proměna okolí Rudolfiny — 86

Palackého nábřeží a regulace Podskalí — 96

Od Pamětního spisu k první celoměstské regulaci — 105

**Pražská asanace** — 110

Kořeny a souvislosti asanace — 110

Pátá čtvrť — 114

Soutěž o asanační plán — 119

Kritika asanačního plánu z pera Jana Nerudy a Renaty Tyršové — 125

Urbanistické principy asanačního plánu — 129

Karel Chytil a obhajoba historické zástavby asanačního obvodu — 130

Hledání investora asanačního podniku — 134

Demolice mimo asanační oblast a pokus o asanaci Malé Strany — 136

**Bestia triumphans** — 146

Velikonoční manifest a první vlna asanačních demolic — 146

Umělecká komise a Bestia triumphans — 152

Spor o severní stranu Staroměstského náměstí — 163

Žofínská schůze a vznik Klubu Za starou Prahu — 169

### III. Boj o charakter historického města (1900–1918) — 179

#### **Regulace historických čtvrtí** — 180

Sakařova regulace Starého Města — 180

Petrská čtvrť — 191

Balšánkova regulace Malé Strany — 198

#### **Proměny města na přelomu století** — 206

Urbanistické zásahy — 206

Demolice památek — 214

Pokračování staroměstské asanace — 225

#### **Soudobá architektura a historické město na počátku 20. století** — 247

Pluralita architektonických proudů kolem roku 1900 — 247

Nová zástavba asanační čtvrti — 248

Novobarokní dialog s historickým městem — 264

Soutěže na Staroměstskou radnici v letech 1899–1909 — 278

Zánik barokního Václavského náměstí a zrození městské „City“ — 285

#### **Klub Za starou Prahu a jeho moderní generace** — 302

Pokus o záchranu Braunova domu — 302

Podskalí a Emauzy — 305

Průlom U Klíčů — 317

Dům U Černé Matky Boží — 318

Bilance zápasu počátku století — 321

### IV. Epicentrum metropole (1918–1938) — 325

#### **Velkoměstské urbanistické úvahy** — 326

Snění o Velké Praze — 326

Ideální Velká Praha Maxe Urbana — 328

#### **Historické centrum města na počátku dvacátých let** — 333

Počátky Státní regulační komise — 333

Soutěž na Letenskou pláň a otázka dopravního průrazu Starým Městem — 335

Soutěž na úpravu Malé Strany a projekt Státní galerie na Kampě — 337

Regulace hlavních městských tříd a náměstí — 341

#### **Nové veřejné budovy** — 357

Ministerstva v Petrské čtvrti — 357

Areál pod Emauzy — 365

Kontextuální novostavby v historickém prostředí — 372

Adaptace historických areálů na nové účely — 378

#### **Dynamické proměny centra ve dvacátých letech** — 384

Novostavby v oblasti staroměstského hradebního okruhu — 384

Proměna Václavského náměstí — 396

Stavební ruch sklonku dvacátých let — 404

#### **Centrum města v plánech Státní regulační komise** — 409

První náčrt regulace z roku 1924 — 409

Regulační plán Starého Města — 414

Regulace Nového Města a Malé Strany — 424

#### **Za novou Prahu!** — 433

Nástup avantgardní generace — 433

Funkcionalistická architektura v historickém centru — 438

Kontextuální novostavby třicátých let — 447

Architektonicko-památkový spor o Staré Město — 449

Havlíčkovy vize radikální přestavby centra — 456

Bilance meziválečného období — 460

## V. Ve stínu totalitních vizí (1938–1958) — 467

**Protektorátní město** — 468

Vize urbanistického celku a regionální plánování — 468

Státní plánovací komise a její urbanistické projekty — 470

Architektura přelomu třicátých a čtyřicátých let — 476

Asanace historických bloků — 481

**Poválečná proměna** — 490

Zlomový rok 1945 — 490

Soutěž na dostavbu Staroměstské radnice z roku 1946 a památková otázka — 495

Problém dopravy v historickém centru — 501

Náměstí Budovatelů — 505

Směrný plán Prahy z roku 1948 — 510

**Pokus o socialistickou metropoli** — 515

Komunistický převrat a jeho důsledky — 515

Stalinistické vize — 516

Směrný plán Prahy z roku 1952 — 520

**„Stará Praha v nové kráse“** — 526

Památková péče v nové politické situaci — 526

Ideologické rekonstrukce památek — 528

Novostavby druhé poloviny 50. let — 535

## VI. Návrat modernismu (1958–1970) — 543

**Centrum města v nové roli** — 544

„Praha roku 2000“ — 544

Generační vrstvení padesátých a šedesátých let — 547

Směrný plán z roku 1961 — 550

Soutěž na řešení centra města — 554

**Dopravní projekty v historickém centru** — 562

Severojižní magistrála — 562

Tunely v centru města — 573

Spor o podzemní dráhu — 580

**Novostavby šedesátých let** — 589

Centrum města na přelomu padesátých a šedesátých let — 589

Dostavba Národního divadla — 592

Soutěže na dostavbu Staroměstské radnice v letech 1962–1966 — 595

Projekty hotelů v centru města — 598

Soutěž na budovu parlamentu a další projekty v okolí magistrály — 608

Zástavba proluk a nové obchodní domy — 618

Projektové ústavy jako epilog pražské architektury 60. let — 624

**Město jako památka** — 628

SÚRPMO jako garant obnovy a poznání památek — 628

„Památkářská architektura“ — 639

Adaptace historických areálů a otázka čtvrti Na Františku — 642

Obnova průčelí emauzského kostela — 649

Pražská památková rezervace — 654

## Závěr — 671

Srovnávací plány města 1816 / 1842 / 1884 / 1909–14 / 1938 / 2020 — 683

Literatura — 733

Seznam vyobrazení — 743

Summary — 759

Rejstřík — 764